

TELŠIŲ VYSKUPAI, VYSKUPIJOS VALDYTOJAI

Justinas Staugaitis

Justinas Staugaitis (1866–1943) – pirmasis 1926 m. įkurtos Telšių vyskupijos vyskupas, ganytojo pareigas ėjęs 1926–1943 metais. Jis – ir žymus valstybės, politikos, visuomenės veikėjas, Lietuvos nepriklausomybės Akto (1918.02.16) signataras, spaudos bendradarbis.

Gimė 1866 m. lapkričio 14 d. Šakių apskrities Naumiesčio valsčiaus Tupikų kaime. Mokėsi Naumiesčio pradinėje mokykloje, Marijampolės gimnazijoje. 1890 m. baigė Seinų kunigų seminariją ir buvo išventintas į kunigus. Nuo 1890 m. dirbo kunigu įvairiose Lietuvos ir Lenkijos vietose. 1906 m. buvo paskirtas pirmuoju Lekėčių klebonu. 1912–1916 m. klebonavo Pakuonyje (Prienu r.), vėliau – Aukštojoje Panemunėje (Kaunas), buvo Garliavos dekanas.

Jau seminarijoje išryškėjo pagrindinės J. Staugaičio interesų sritys – Bažnyčios vieta tautos ir valstybės gyvenime, katalikiškų idealų skleidimas. 1905 metais iš Lenkijos grįžęs į Lietuvą (dabartinių valstybių sienų situacijos vertinimu), kunigas iš karto įsitraukė į socialinę bei politinę veiklą: Marijampolėje įsteigė vaikų darželį, 1906 m. įkūrė „Žiburio“ švietimo draugiją, įkūrė „Žagrės“ draugiją, rengė paskaitas, vaidinimus, atidarė mergaičių progimnaziją, dvi pradines mokyklas, steigė bibliotekas, senelių ir našlaičių namus. Jis rūpinosi ir savišvieta, 1911 m. tapo Lietuvių mokslo draugijos nariu. Kaip tvirtina istorikė R. Laukaitytė, J. Staugaičio užvalgiai numatyti labdaros tvarkymo būdai (specialių draugijų steigimas, viso darbo koncentravimas parapijoje) vėliau tapo socialinės politikos Lietuvoje ašimi.

1909–1912 m. J. Staugaitis buvo katalikiško, inteligentijai skirto mėnraščio „Vadovas“ redaktorius, garsėjo kaip produktyvus publicistas, katalikų ideologas. Savo darbus tikybos, moralės, politikos ir kitomis temomis skelbė įvairiuose ano meto periodiniuose leidiniuose, daugiausiai „Šviesoje“, „Ūkininke“, „Šaltinyje“, „Viltyje“, „Vilniaus žinio-

Vyskupas Justinas Staugaitis. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkinių

se“, „Bažnytinėje apžvalgoje“, „Spindulyje“, „Tiesos kelyje“, „Švietimo darbe“, „Naujojoje Romuvoje“.

Justinas Staugaitis – aktyvus nepriklausomos Lietuvos atkūrimo dalyvis. 1917 m. rugsėjo 18–22 dienomis jis dalyvavo Lietuvių konferencijoje Vilniuje, buvo išrinktas į konferencijos prezidiumą, Lietuvos Tarybos nariu. Nuo 1918 m. sausio mėnesio buvo Lietuvos Tarybos vicepirmininkas, 1918 m. vasario 16 d. kartu su kitais pasirašė Lietuvos nepriklausomybės Aktą. Vėliau jis tapo Lietuvos Valstybės Tarybos vicepirmininku. 1920 m. buvo Lietuvos delegacijų dėl Lietuvos nepriklausomybės užsienio šalyse vadovas. Išrinktas į Steigiamąjį Seimą, tapo jo vicepirmininku. Vadovavo I ir II Seimui (buvo Seimo vicepirmininku ar Seimo Pirmininku). Nuo 1923 m. rugpjūčio 10 d. iki 1925 m. sausio 27 d. buvo Seimo Pirmininkas II Seime. Dirbant Seimo Pirmininku, jam kartais

tekdamo pavaduoti Respublikos Prezidentą.

Kaip politikas, vienas iš Lietuvos krikščionių demokratų partijos vadovų J. Staugaitis siekė nustatyti valstybės ir Bažnyčios santykius. Išsilaisvinus iš Rusijos okupacijos tai buvo visai nauja politikos sritis. Jis pats keletą kartų Vatikane prašė pripažinti Lietuvą nepriklausoma valstybe ir taip pralaužė pirmuosius ledus diplomatinei atstovybei.

Beveik kartu su politiko karjera J. Staugaitis pradėjo kopti ir bažnytinės karjeros laiptais: 1922 m. buvo pakeltas Seinų kapitulos kanauninku, 1924 m. jam suteiktas prelado vardas, 1926 m. buvo paskirtas Telšių vyskupu. Jis dar tais pačiais metais įkūrė Telšių kunigų seminariją, pasirūpino, kad jai būtų pastatyti 3 aukštų rūmai, juose įrengta biblioteka, fizikos kabinetas. Žemaitijoje jis steigė naujas parapijas, skatino diecezijos kunigus plėsti savo akiratį, suorganizavo tris Eucharistinius kongresus. Neatsiribojęs vyskupas ir nuo politinio gyvenimo: aktyviai gynė katalikų organizacijų ir krikščionių demokratų veiklos ir žodžio laisvę tuo laikotarpiu, kai parlamentas buvo paleistas. Valdžią paėmus tautininkams, ryžtinga J. Staugaičio pozicija tapo tvirta atrama katalikų veikėjams.

Jo rūpesčiu 1925 m. buvo įkurtas iki 1940 m. leistas katalikų savaitraštis „Žemaičių bičiulis“. 1934–1935 m. J. Staugaitis parašė ir J. Gintauto slapyvardžiu išleido trijų tomų apysaką „Tiesiu keliu: apysaka iš mūsų atgimimo laikų“.

„Dieve, neapleisk Lietuvos“ – tai buvo paskutiniai Telšių vyskupo, Vasario 16-osios Akto signataro J. Staugaičio žodžiai. Pasak istorikės R. Laukaitytės, joks kitas Lietuvos dvasininkas nepasiekė tokių politinės ir kartu bažnytinės valdžios aukštumų, kaip J. Staugaitis. Telšių vyskupiją jis valdė 17 metų.

Vyskupas mirė 1943 m. liepos 8 d. Telšiuose. Palaidotas Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros Vyskupų kriptoje.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. A. Banevičius, *111 Lietuvos valstybės 1918–1940 m. politikos veikėjų*, Vilnius, 1991.
2. *Lietuvių enciklopedija*, t. 28, Bostonas, 1963.
3. Just. Staugaitis, *Mano atsiminimai*, Vilnius, 1995.
4. J. Gintautas (Justinas Staugaitis), *Tiesiu keliu: apysaka iš mūsų atgimimo laikų*, t. 1–3, Kaunas, 1934–1935.

Vincentas Borisevičius

Vyskupas Vincentas Borisevičius Telšių katedroje. Fotografą nežinomas. Nuotrauka iš Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkinių

Vincentas Borisevičius (1887–1946) – antrasis Telšių vyskupijos vyskupas, spaudos bendradarbis, labdarys, garsėjęs savo išskirtiniu rūpinimusi gyvenimo nuskriaustais, nelaimių ištiktai žmonėmis.

Gimė 1887 m. lapkričio 23 d. Bebrininkų kaime (Paežerių vlsč., Vilkaviškio apskr.). Jo tėvai – 40 ha ūkyje šeimininkavę, 9 vaikus (keturis sūnus ir penkias dukteris) išauginę pamaldūs katalikai Augustinas ir Marija Rugieniūtė Borisevičiai. Jie svajojo, kad bent vienas jų vaikas taptų kunigu, tad, kiek išgalėdami juos leido į mokslus. Vincentas (1887–1946) kartu su jaunesniu broliu Kazimieru baigė Šunskų pradžios mokyklą, išvyko gilinti žinių į Sankt Peterburgą, kur veikė vienintelė katalikiška berniukų gimnazija visoje carinėje Rusijoje. Ten, Šv. Kotrynos gimnazijoje, broliai baigė šešias klases, o vėliau, 1903–1909 m., mokėsi Seinų kunigų seminarijoje. Vincentas norėjo ir toliau tęsti mokslus, tad, gavęs siuntimą, išvyko studijuoti į Šveicarijos

(Nukelta į 38 p.)

1911 m. Seinuose veikusioje Laukaičio, Dvaranausko, Narjausko ir bendrovės spaustuvėje išleistas Vincento Borisevičiaus knygutės „Jėzus Kristus – Dievas“, kurią jis pasirašė V. Pažvirgždžio slapyvardžiu, viršelis. Knygutė saugoma Alytaus kraštotyros muziejuje

Fribūro, kur jam buvo suteiktas licenciatas laipsnis. V. Borisevičius į kunigus buvo iššventintas 1910 m. gegužės 29 d. Austrijos mieste Feldkirche. Šventimus suteikė Brikseno vyskupo pagalbininkas dr. Franz Egger. Po to Vincentas grįžo į Lietuvą ir buvo paskirtas eiti Kalvarijos parapijos vikaro pareigas.

Vincento brolis Kazimieras (jis taip pat baigė Seinų kunigų seminariją), į kunigus iššventintas Varšuvoje, aktyviai dalyvavo politiniame gyvenime.

Pirmojo pasaulinio karo metais V. Borisevičius buvo priverstas pasitraukti į Rusiją. Ten jis kartu su kitais pabėgėliais lietuviais dvasininkais dirbo pastoracinį darbą. 1918 m., kai grįžo į Lietuvą, jį paskyrė Marijampolės gimnazijos kapelionu. 1922–1926 m. profesoriavo Seinų kunigų seminarijoje, kurioje dėstė moralinę ir pastoralinę teologiją.

1926 m. įsteigus Telšių vyskupiją, V. Borisevičiui pavedė eiti kurijos kanclerio pareigas, o įsteigus Telšių kunigų seminariją, 1927 m. jam buvo patikėtos šios seminarijos rektoriaus pareigos. Čia jis profesoriavo ir rektoriavo 1927–1940 metais.

1928 m. vasario 16 d. popiežius Pijus XI Vincentui Borisevičiui suteikė prelado titulą.

Už dorą gyvenimą ir atsidavimą Bažnyčiai, paprastų žmonių reikalams, daugelio tikinčiųjų jis būdavo vadinamas šventuoju.

1940 m. vasario 3 d. popiežiaus Pijaus XII dekretu V. Borisevičius buvo nominuotas tituliniu Lizijos vyskupu ir paskirtas Telšių vyskupo pagalbininku. 1940 m. kovo 10 d. Telšių katedroje konsekruotas vyskupu (konsekravo Telšių vyskupas Justinas Stau-

gaitis, Panevėžio vyskupas Kazimieras Paltarokas ir Kaišiadorių vyskupas Juozapas Kukta).

Telšių vyskupijos vyskupo augziliaro pareigas ėjo 1940–1944 metais. Mirus vyskupui Justinui Staugaičiui, V. Borisevičius 1944 m. sausio 21 d. popiežiaus Pijaus XII buvo paskirtas Telšių vyskupijos vyskupu ordinaru. Jo ingresas įvyko tą pačią metų kovo 4 dieną. Telšių vyskupijos vyskupo ordinaro pareigas ėjo 1944–1946 metais.

Mokėjo lotynų, lenkų, rusų ir vokiečių kalbas. Gyvendamas Lietuvoje aktyviai dalyvavo Lietuvių katalikų mokslo akademijos veikloje. Bendradarbiavo katalikiškoje spaudoje – dažniausiai savo straipsnius skelbdavo „Ateityje“, „Tiesos kelyje“, „Žemaičių prieteliuje“.

Antrojo pasaulinio karo metais pasisakė prieš genocidą, žydų persekiojimą. V. Borisevičius yra rašęs, kad kartu su kitais Lietuvos vyskupais įteikė vokiečių valdžiai protesto memorandumą dėl žydų žudynių. Kai sovietai okupavo Lietuvą, jis pasisakė prieš Bažnyčios persekiojimą. 1945 m. pabaigoje ir 1946 m. pradžioje slapstėsi nuo valdžios persekiojimo – gyveno Ilguvoje (Šakių r.) pas kunigą Klemensą Rusecką.

1946 m. grįžo į Telšius ir čia tais pačiais metais buvo apkaltintas „antitarybine veikla“, suimtas, uždarytas į kalėjimą ir ten kankintas bei nuteistas mirti. 1946 m. lapkričio 18 d. sušaudytas ir užkastas Tuskulėnuose (Vilniuje). Jo seseriai buvo pranešta, kad brolis mirė 1946 m. spalio 12 dieną.

1989 m. lapkričio 10 d., praėjus šiek tiek daugiau negu 40 metų po vyskupo nužudymo, Lietuvos TSR Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų kolegija Karo tribunolo nuosprendį panaikino, nurodydama, kad nėra nusikaltimo sudėties.

Vyskupo palaikai 1999 m. rugsėjo mėnesį rasti Tuskulėnuose (Vilnius). Tų pačių metų rugsėjo 27 d. jie perlaidoti Telšių katedros Vyskupų kriptoje.

1991 m. pradėta V. Borisevičiaus kandidato į palaimintuosius beatifikacijos byla. 2018 m. užbaigtas vyskupijos bylos etapas ir surinkta medžiaga perduota į Šventųjų skelbimo kongregaciją.

Rengiant tekstą panaudota Kazio Misiaus informacija, paskelbta Žemaičių muziejaus „Alka“ spaudai parengtoje knygoje „TELŠIŲ VYSKUPIJA. Skiriama Žemaičių vyskupijos įsteigimo 600 metų jubiliejui ir Telšių vyskupijos 90-mečiui“ (Klaipėda, 2016, p. 78–79)

Pranciškus Ramanauskas

Pranciškus Ramanauskas (1893–1959) – Telšių vyskupas, antisovietinio pasipriešinimo dalyvis, teologijos mokslų daktaras (1930), pedagogas, katechetas, profesorius (1930), spaudos bendradarbis, redaktorius, leidėjas.

Gimė 1893 m. spalio 16 d. tuometinės Raseinių apskrities Betygalos valsčiaus Kudonių kaime. Mirė 1959 m. spalio 15 d. Telšiuose, jo palaikai ilsisi Telšių katedros Vyskupų kriptoje, kaip ir vyskupų Justino Staugaičio ir Vincento Borisevičiaus.

1910–1917 m. studijavo Kauno kunigų seminarijoje. Į kunigus išventintas 1917 metais. 1917–1920 m. dirbo Pumpėnų, 1920–1921 m. Krekenavos, 1921 m. – Raseinių parapijų vikaru.

1922–1924 m. žinias gilino Kauno universiteto Teologijos filosofijos fakultete. 1924 m., kai baigė studijas, buvo paskirtas Telšių parapijos vikaru. Eidamas šias pareigas dirbo ir Telšių mokytojų seminarijos bei lenkų progimnazijos kapelionu. 1926–1927 m. buvo Telšių vyskupijos kurijos notaras. 1927–1930 m. mokėsi Romoje – Grigaliaus Didžiojo universiteto Teologijos fakultete. 1930 m. jam suteiktas teologijos mokslų daktaro laipsnis.

1930–1946 m. Telšių kunigų seminarijoje dėstė dogminę teologiją ir religijos pedagogiką. Dirbdamas čia 1932 m. tapo profesoriumi. Čia jis ėjo ir inspektoriaus pareigas. Vėliau jam buvo suteiktas Garbės kanauninko titulas. 1932–1934 m., neapleisdamas pedagoginio darbo, buvo ir laikraščio „Spauda ir gyvenimas“, 1935–1940 m. oficialus laikraščio „Žemaičių prietelius“ redaktorius bei leidėjas. 1934 m. išspausdinta jo knyga „Tikybės pamokos praktikoje“.

1940 m. buvo paskirtas Telšių kunigų seminarijos rektorius, inspektoriaus pareigas, jam suteiktas prelado titulas.

1944 m. vasario 28 d. konsekruotas Telšių vyskupu augziliaru, tais pačiais metais jis paskirtas Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus augziliaru ir generaliniu vikaru.

1946 m. sovietai P. Ramanauską suėmė ir apkalmino antisovietine veikla. 1947 m. jis buvo nuteistas 10 metų lagerio. Kalėjo Oršos (Baltarusija) kalėjimi-

Vyskupas Pranciškus Ramanauskas. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkinių

me, Karlago (Karagandoje), Minlago, Vorkutlago, Abezės (visi Komijoje) lageriuose. 1957 m. liepos 20 d. buvo paleistas į laisvę, tais pačiais metais grįžo į Lietuvą, tačiau sovietų valdžia jam neleido sugrįžti į Telšius ir eiti vyskupo pareigų, todėl P. Ramanauskas apsigyveno Švėkšnoje (Šilutės r.) pas Švėkšnos parapijos kleboną Stanislovą Mažeiką.

Mirė 1959 m. spalio 15 d. Telšiuose. Jo palaikai ilsisi Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros Vyskupų kriptoje, kaip ir Justino Staugaičio, Vincento Borisevičiaus.

2000 m. P. Ramanauskui suteiktas kankinio statusas (jis įrašytas į Lietuvos naujųjų kankinių Bažnyčios martirologą).

2006 m. jis apdovanotas Vyčio kryžiaus ordino Komandoro didžiuoju kryžiumi.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. Kun. Kazys Žąsytis, *Švėkšnos parapijos istorija*, Klaipėda, 1993, p. 56.
2. „Pranciškus Ramanauskas“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://inx.lv/J6eYD>.
3. *Vyskupas, katechetas, katechetų ugdytojas Pranciškus Ramanauskas*, Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2010.
4. „Vincentas Ramanauskas“, *Žurnalistikos enciklopedija*, Vilnius, 1997, p. 417.

Justinas Juodaitis

Justinas Juodaitis (1899–1969) – prelatas, Telšių vyskupijos valdytojas, Telšių kunigų seminarijos profesorius, rektorius, politinis kalinys. Gimė 1899 m. lapkričio 22 d. Sintautų valsčiaus Pavilktnių kaime (dabar Šakių rajono teritorija). Jis buvo Telšių vyskupo Justino Staugaičio sesers Petronėlės Juodaitienės sūnus.

1909–1913 m. mokėsi Sintautų pradinėje mokykloje, vėliau žinias gilino Vilkaviškio gimnazijoje, jos 5 klasę 1915 m. baigė Voroneže, 1923 m. Vilkaviškio rajono Gižų miestelyje veikusią iš Seinų perkeltą, 1922–1930 m. gyvavusią kunigų seminariją. Į kunigus išventintas 1923 m. Tada paskirtas eiti vikaro pareigas Aukštosios Panemunės Švč. Mergelės Marijos vardo bažnyčioje.

1926 m. baigė Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos filosofijos fakultetą, 1927–1931 m. buvo Telšių kunigų seminarijos dėstytojas ir dvasios vadovas, 1931–1933 m. studijavo Romoje, ten apgynė teologijos daktaro disertaciją.

Nuo 1926 m. gyveno Telšiuose, 1933–1946 m. dėstė Telšių kunigų seminarijoje, 1941–1943 m. ėjo seminarijos inspektoriaus pareigas, nuo 1943 m. – rektorius.

Antrojo pasaulinio karo laikotarpiu, jau būdamas kanauninkas, padėjo ir iš hitlerininkų užimtos Klaipėdos atvykstantiems pabėgėliams ir nuo vokiečių besitraukiantiems rusų kareiviams, persekiojamiems žydams bei sovietiniams aktyvistams, partizanams, persekiojamiems kunigams.

1945 m. rugpjūčio 26 d. po

Telšių vyskupijos kapitulos nariai ir svečiai pas Telšių vyskupą Justiną Staugaitį (sėdi viduryje). Sėdi iš kairės: Vilniaus vyskupas Mečislovas Reinys, Kaišiadorių vyskupas Kukta, Telšių vyskupas Justinas Staugaitis, vyskupas Teofilus Matulionis (palaimintasis), unitų vyskupas Pranciškus Bučys, stovi (iš dešinės pirmas) prelatas Justinas Juodaitis. Fotografas Fišelis Boruchovičius. Nuotrauka iš Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkinių

sovietų valdžios kaltinimų, patyręs grasinimus, tardymus, J. Juodaitis buvo įregistruotas kaip NKGB agentas, jam buvo suteiktas *Telšiškio* slapyvardis, tačiau saugumiečiams jis neperduodavo jokios naudingos informacijos. Per penkerius metus nuo užverbavimo jis parašė 8 visiškai jokios operatyvinės reikšmės neturinčius pranešimus.

Po to, kai 1946 m. sovietų valdžia suėmė vyskupą Pranciškų Ramanauską, kanauninkas J. Juodaitis ėjo Telšių vyskupijos valdytojo pareigas. 1946–1961 m. sovietų valdžia trukdė normaliam Telšių vyskupijos darbui, todėl vyskupija buvo valdoma kapitulinio vikaro teisėmis. Pirmuoju vyskupijos valdytoju tokiomis sąlygomis J. Juodaitis ir dirbo. Jį sovietai 1949 m. gruodžio 20 d. vėl suėmė ir išvežė į Vilnių. Čia jį tardė KGB papulkininkis Čelnokovas. 1950 m. rugsėjo 6 d. KGB Ypatingasis pasitarimas paskyrė J. Juodaičiui 25 metų bausmę. Kanauninkas dalį jos atliko Mordovijos Dubravlage. Vėliau buvo amnestuotas ir 1957 m. grįžo į Lietuvą.

Telšių vyskupui Petrui Maželiui 1965 m. atnaujinus vyskupijos Katedros kapitulą, J. Juodaitis buvo pakeltas Kapitulos prelatu.

Justinas Juodaitis mirė 1969 m. vasario 3 d. Kražių altarijoje (Kelmės r.). Jo palaikai ilsisi Kražių Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios kriptoje, kuri yra šios šventovės rūsyje.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Prel. Justinas Juodaitis“, *Praeities šešėliai. Atsiminimai*, [parengė vysk. dr. Jonas Boruta SJ, dr. Elena Neniškytė], Vilnius, 2006, p. 199.
2. „Justinas Juodaitis“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://inx.lv/J6eYI>.
3. „Justinas Juodaitis“, *Vikipedija. Laisvoji enciklopedija*: <https://inx.lv/J6eYy>.

Petras Maželis

Petras Maželis (1894–1966) – kunigas, pamokslininkas, Telšių vyskupas (nuo 1955 m. iki mirties 1966 m.), pedagogas, rašytojas (prozininkas ir poetas), spaudos bendradarbis, knygų autorius, visuomenės veikėjas.

Gimė 1894 m. rugsėjo 21 d. buvusios Zarasų apskrities Obelių valsčiaus Cipriškio kaimo Mažeikiškio vienkiemyje (dabar čia Rokiškio rajono teritorija). Spėjama, kad jis iš pradžių lankė Vyžunkos pradžios mokyklą, vėliau mokėsi privačiai, vidurinės mokyklos kursą baigė Taline (Estija). Tada įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. 1923-aisiais, kai ją baigė, buvo išventintas į kunigus. Iš pradžių dirbo Telšių Šv. Antano parapijos vikaru, tikybos mokytoju lenkų progimnazijoje. 1924–1928 m. tęsė mokslą – Lietuvos universiteto Teologijos filosofijos fakultete studijavo filosofiją, pedagogiką ir literatūrą. 1928–1940 m. buvo Telšių katedros vikaras, 1928–1946 m. su pertraukomis – Telšių kunigų seminarijos profesorius. Čia jis dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą bei retoriką. Garsėjo kaip geras pamokslininkas. 1928–1931 m. redagavo Telšiuose 1925–1940 m. leistą katalikišką savaitraštį „Žemaičių prietelius“. Šio leidinio puslapiuose jis paskelbė nemažai savo publicistinių straipsnių ir kūrybos. Nuo 1931 m. buvo Telšių kalėjimo kapelionas. 1935 m. išrinktas sinodiniu teisėju, jam suteiktas kanauninko titulas. Kai Telšių vyskupija buvo be vyskupo, P. Maželis nuo 1947 iki 1950 m. ėjo vyskupijos kanclerio, 1950–1955 m. – Telšių vyskupijos valdytojo pareigas.

1955 m. rugsėjo 11 d. Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje kartu su kunigu Julijonu Steponavičiumi (1911–1991) P. Maželis konsekruotas vyskupu (juos konsekravo vyskupas Kazimieras Paltarokas). Tada jį paskyrė Telšių vyskupijos apaštaliiniu administratoriumi. Nuo 1964 m. buvo Telšių vyskupas ordinaras, nuo 1965 m. – ir Lietuvos vyskupijų Ordinarų kolegijos (nuo 1971 m. – Lietuvos vyskupų konferencija) pirmininkas. Eidamas šias pareigas aktyviai gynė Bažnyčios ir tikinčiųjų teises. Dalyvavo taikos šalininkų judėjime, buvo Sovietų sąjungos–Italijos draugystės draugijos narys.

Išleido novelių ir apysakų knygų: apysaką „Keista gyvenimo šypsena“ (1925), „Žmogus“ (1929),

Vyskupai (iš kairės) Petras Maželis, Kazimieras Paltarokas, Julijonas Steponavičius 1955 m. rugsėjo 9 d. Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje po P. Maželio ir J. Steponavičiaus konsekracijos vyskupais. Fotografas nežinomas. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

Kunigų Petro Maželio ir Julijono Steponavičiaus konsekracija į vyskopus 1955 m. rugsėjo 9 d. Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/JDXut>

Telšiai. Danutės Ramonaitės-Mukienės nuotrauka

„Meilė ir ašaros“ (1930), „Kraujo lašai“ (1930), „Tarp audrų ir ramybės“ (1932), knygą „Neniekinkite šviesos“ (apie 1937), „Tėvams 10 įsakymų“ (1938).

Petras Maželis mirė 1966 m. gegužės 21 d. Telšiuose. Jis palaidotas Telšių katedros šventoriuje.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. Mindaugas Puidokas, „Petras Maželis“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, t. 16, Vilnius, 2008, p. 501.

Liudvikas Povilonis MIC

Liudvikas Povilonis (1910–1990) – kunigas, vienuolis marijonas, teologas, pedagogas, spaudos darbuotojas, 1973–1979 m. – Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštališkojo administratoriaus augziliaras, 1979–1988 m. – Kauno arkivyskupijos apaštališkasis administratorius (sykiu – ir Vilkaviškio vyskupijos apaštalinis administratorius).

L. Povilonis gimė 1910 m. rugpjūčio 25 d. Šilagalių kaime (Šimonių, dabar Inkūnų parapija, Anykščių r.). Jo tėvai buvo ūkininkai, pamaldūs katalikai Antanas Povilonis (1869–1935) ir Anelė Mazurevičiūtė Povilonienė. Sesuo – Anelė Povilonytė-Sabaliauskienė (1913–1999), brolis – Matas Povilonis (1921–1944), tėvo brolis – verslininkas, visuomenininkas Juozapas Pavilonis (1873–1961).

Iš pradžių mokėsi Panevėžyje, čia įsijungė į pavasarininkų veiklą. Vėliau norėjo gilinti žinias aukštojoje mokykloje, bet tam neturėjo lėšų. Būdamas aštuoniolikos metų amžiaus nutarė tapti vienuoliu ir 1928 m. liepos 14 d. Marijampolėje įstojo į tėvų marijonų vienuoliją. Čia jis 1932 m. rugpjūčio 15 d. davė amžinuosius įžadus. 1928–1930 m. studijavo Marijampolės mokytojų seminarijoje, 1930–1934 m. – teologiją, bažnytinę teisę ir matematiką – Kauno kunigų seminarijoje ir Kauno Vytauto Didžiojo universitete, čia įgijo bažnytinės teisės licenciatų laipsnį.

1934 m. birželio 29 d. Kauno arkikatedroje jį į kunigus įšventino vyskupas Juozapas Skvireckas.

1931–1940 m. redagavo vaikų laikraštuką „Šaltinėlis“, 1934–1939 m. buvo Marijampolės marijonų vienuolyno marijonų spaudos administratorius ir mokytojas Marijampolės marijonų gimnazijoje, 1939 m. ėjo ir marijonų gimnazijos antrojo kapeliono pareigas (dėstė tikybą, lietuvių kalbą ir istoriją).

1939 m. Lietuvai atgavus Vilniaus kraštą, persikėlė gyventi ir dirbti į Vilnių, buvo Vilniaus mergaičių gimnazijos matematikos mokytojas ir šios gimnazijos direktorius. 1945 m., kadangi nesutiko moksleiviams uždrausti kalbėti maldą prieš pamokas ir po pamokų, jį atleido iš darbo gimnazijoje.

1945–1948 m. buvo Panevėžio Švč. Trejybės (marijonų) bažnyčios rektorius. 1948–1949 m. sovietų valdžiai marijonus išsklaidžius, 1948–1954 m. dirbo Rukų (Pagėgių savivaldybė) para-

Iš kairės: Kaune ir Radviliškyje dirbęs kunigas monsinjoras Lionginas Vaičiulionis ir arkivyskupas, marijonas Ludvikas Povilonis, 1969–1973 m. ėjęs Telšių vyskupo augziliaro pareigas. Telšių katedra, apie 1969–1973 m. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/JDXgZ>

pijos klebonu, ten išgarsėjo gražiais pamokslais.

1954–1960 m. dirbo Klaipėdoje, rūpinosi uostamiesčio Švč. Marijos Taikos Karalienės bažnyčios statyba. Kai statybos jau buvo užbaigtos, sovietų valdžia L. Povilonį 1961 m. sausio 28 d. suėmė ir apkaltino nelegaliu statybinių medžiagų gavimu bei sukčiavimu. 1962 m. sausio 26 d. Lietuvos Aukščiausiasis teismas jį nuteisė aštuoneriems metams priverčiamųjų darbų. Kalėjo Pravieniškių (Kaišiadorių r.) sustiprinto režimo lageryje. Pablogėjęs sveikatai jį amnestavo ir 1965 m. išleido į laisvę.

Kai sveikata pagerėjo ir sustiprėjo, 1969 m. pradėjo dirbti Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo (Žvėryno) bažnyčioje.

1969 m. lapkričio 7 d. L. Povilonis buvo paskirtas tituliniu Arkavikos (Arcavica) vyskupu ir Telšių vyskupu augziliaru, ordinaro Petro Maželio padėjėju. 1969 m. gruodžio 21 d. Vilkaviškio vyskupas Juozas Matulaitis-Labukas kartu su Rygos vyskupu Julijanu Vivodu ir Telšių apaštaliniumi

administratoriumi Juozapu Pletkumi konsekravo L. Povilonį tituliniu Arkavikos vyskupu.

Popiežiaus 1973 m. liepos 7 d. paskirtas, 1973–1979 m. buvo Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštalinio administratoriaus vyskupo J. Matulaičio-Labuko koadjutorius su paveldėjimo teise. 1979 m. vyskupui mirus, gegužės 28 d. L. Povilonis perėmė abiejų vyskupijų administravimą ir tapo Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininku, šias pareigas ėjo 1979–1988 metais.

L. Povilonis dalyvaudavo vyskupų konsekracijos iškilmėse kaip pagrindinis konsekratorius, 1982 m. liepos 25 d. konsekravo Telšių apaštalinį administratorių vyskupą Antaną Vaičių, 1984 m. gruodžio 2 d. – Kauno ir Vilkaviškio vyskupą augziliarą Juozą Preikšą, 1986 m. gruodžio 7 d. – Vilkaviškio vyskupą augziliarą Vladislavą Michelevičių.

1982 m. gegužės 20 d. pasirašė Romos Mišiolio lietuviškojo vertimo aprobatą, prisidėjo prie to, kad nuo 1986 m. visos apeigos Lietuvos bažnyčiose vyksta lietuvių kalba.

Dirbdamas vyskupu, jis sukaupė didelę teologinės literatūros biblioteką, jai atsisiusdavo leidinių iš įvairių užsienio šalių. Jam mirus, knygas paveldėjo Vilniaus universitetas.

Vyskupo L. Povilonio dėka buvo išsaugotas nuo išvežimo Vilniaus arkikatedroje rastas lobis. Lan­kydamasis Vatikane, jis kelis kartus davė interviu Vatikano radijui, rizikuodamas užsitraukti sovietų valdžios nemalonę ir būti nušalintas. Jo diplomati­nių sugebėjimų dėka į savo parapiją po 24 metų tremties grįžo vyskupas Vincentas Sladkevičius, Lietuvai buvo paskirti trys nauji vyskupai.

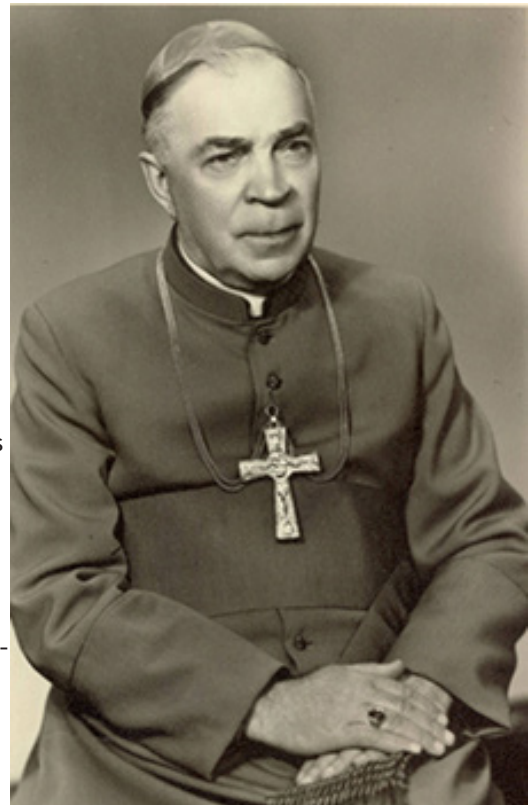
1984 m. lapkričio 16 d. L. Poviloniui buvo suteiktas titulinio Arkavikos arkivyskupo titulas. Kai sveikata susilpnėjo, 1988 m. balandžio 27 d. buvo patenkintas jo prašymas atleisti jį iš einamų pareigų.

L. Povilonis mirė 1990 m. rugpjūčio 9 d. Kau­ne. Jį palaidojo Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo prokatedros šventoriuje šalia kitų kunigų.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Liudvikas Povilonis“, *Pasaulio anykštėnų bendrija. Anykštėnų biografijų žinynas*: <https://inx.lv/J6eYm>.

2. „Liudvikas Povilonis“, *Kauno arkivyskupija*: <https://kaunoarkivyskupija.lt/arkiv-povilonis/>.

Vyskupas Juozapas Pletkus. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos archyvo

Juozapas Pletkus

Juozapas Pletkus (1895–1976) – katalikų kunigas, vyskupas, Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros apaštalinis administratorius.

Gimė 1895 m. gegužės 22 d. Gujėnų kaime (Grinkiškio vlsč., Šiaulių apskr.) – dabartinio Radviliškio rajono teritorija. 1914–1921 m. mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. Į kunigus įšventintas 1921 m. 1921–1932 m. buvo Kaltinėnų vikaras, 1932–1939 m. Leckavos, 1939–1946 m. Papilės, 1946–1954 m. Tirkšlių, 1954–1966 m. Gargždų klebonas.

Mirus Telšių vyskupui Petruui Maželiui, Telšių vyskupijos kapitula 1966 m. J. Pletkų išrinko Telšių vyskupijos kapitulinio vikaru ir Klaipėdos prelatūros valdytoju. 1967 m. kovo 7 d. popiežius Paulius VI jį paskyrė jį Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros apaštalinio administratoriumi, tų pačių metų lapkričio 8 d. – Tubijos vyskupu.

Vyskupu konsekruotas 1968 m. Telšių katedroje.

Mirė 1975 m. rugsėjo 29 d. Palangoje. Palaidotas Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros šventoriuje.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Juozapas Pletkus“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://www.vle.lt/straipsnis/juozapas-pletkus/>.

Antanas Vaičius

Vaičius Antanas (1926–2008) – katalikų vyskupas, Klaipėdos universiteto garbės daktaras (1997).

Gimė 1926 m. balandžio 5 d. Geiducių kaime (Kretingos apskrities Mosėdžio valsčiuje) – dabartinio Skuodo rajono Šačių seniūnijoje. Dabar jo gimtinės vietą ženklina žymaus lietuvių skulptoriaus Antano Kmieliausko sukurta *Rūpintojėlio* skulptūra. Paminklinėje plokštėje iškati šie žodžiai: „Antano ir Juozapotos Vaičių sodybos vieta. Čia gausioje šešių vaikų šeimoje gimė TELŠIŲ VYSKUPAS ANTANAS VAIČIUS.“

1926 • 1950 • 1982 • 2008“

1934–1938 m. A. Vaičius mokėsi Šačių, vėliau, 1938–1940 m., – Mosėdžio pradžios mokyklose, 1940–1943 m. – Skuodo gimnazijoje ir ją 1943 m. baigė.

1943–1946 m. studijavo Telšių, 1946–1951 m. – Kauno kunigų seminarijoje. 1950 m. rugsėjo 24 d. išventintas į kunigus. 1951–1952 m. dirbo Plungės, 1952–1954 m. – Klaipėdos parapijos vikaru (1953–1954 m. Klaipėdos parapijoje laikinai ėjo ir klebono pareigas). 1954–1959 m. buvo Žygaičių, 1959–1962 m. – Salantų, 1962–1965 m. – Lauko Sodos parapijų klebonas, 1965–1975 m. – Akmenės klebonas ir Vieکشnių dekanato vicedekanas, 1973–1975 m. – Telšių katedros klebonas ir Telšių vyskupijos kurijos kancleris. 1975 m. išrinktas Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros kapituliniu vikaru. 1982 m. liepos 5 d. popiežius Jonas Paulius II jį paskyrė Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros apaštališkuoju administratoriumi ir jis buvo nominuotas vyskupu. Konsekravimo iškilmes vyko 1982 m. liepos 25 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje.

1986–1999 m. buvo Dvasininkijos (kunigų) kongregacijos Vatikane narys, 1988–1993 m. – Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininko pavaduotojas.

1987 m. Romoje dalyvavo Lietuvos krikšto 600 m. jubiliejaus minėjime ir J. Matulaičio beatifikacijos iškilmėse (jis buvo vienintelis Lietuvos vyskupas, gavęs sovietų valdžios leidimą į šias iškilmes vykti).

1998 m. apdovanotas Gedimino ordino Komandoro kryžiumi.

1989–2001 m. buvo Telšių vyskupijos ordinaras.

2001 m., sulaukęs 75 metų amžiaus, pagal kanonų teisės nuostatus įteikė popiežiui Jonui Pauliui II atsistatydinimo raštą. Tų pačių metų gegužės 13 d. Popiežius priėmė atsistatydinimą ir paskyrė jį Telšių vyskupijos apaštalinio administratoriumi, o 2002 m. sausio 5 d. iš šių pareigų atleido. 2003–2008 m. buvo vyskupas emeritas.

Antanas Vaičius mirė 2008 m. lapkričio 25 dieną. Yra palaidotas Telšių katedros šventoriuje.

Centre – vyskupas Antanas Vaičius. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Kretingos muziejaus rinkinių

Skulptoriaus Antano Kmieliausko sukurta Rūpintojėlio skulptūra vyskupo Antano Vaičiaus gimtosios sodybos vietoje. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/JDXCa>

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Antanas Vaičius“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://inx.lv/JDXCW>.

Jonas Kauneckas

Jonas Kauneckas – katalikų kunigas, vyskupas, monsinjoras, Pasipriešinimo sovietų okupaciniam režimui, tikinčiųjų teisių sąjūdžio dalyvis.

Gimė 1938 m. birželio 6 d. Krinčino valsčiaus Trajoniškio kaimo (dabartinio Pasvalio rajono teritorija) valsčių šeimoje. 1945–1949 m. mokėsi Sintautų pradžios mokykloje, 1949–1953 m. – Krinčino septynmetėje, 1953–1954 m. – Pasvalio vidurinėje mokykloje.

1954–1958 m. studijavo Panevėžio hidromelioracijos technikume. 1958–1959 m. dirbo techniku Tauragės Melioracijos mašinų stotyje, 1959–1963 m. – darbų vykdytoju Alytaus Melioracijos statybos valdyboje, 1963–1972 m. – vyr. inžinieriumi Alytaus Sausinimo sistemų valdyboje.

1964–1968 m. neakivaizdiniu būdu studijavo vokiečių kalbą Maskvos aukštuosiuose užsienio kalbų kursuose, 1968–1972 m. lietuvių kalbą ir literatūrą – Vilniaus universitete.

Nuo 1959 m. kasmet bandydavo įstoti į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją, tačiau sovietų valdžia neleisdavo jo priimti. Vis dėlto 1972 m. jį į šią kunigų seminariją priėmė. Baigęs seminariją, 1977 m. gegužės 22 d. buvo išventintas į kunigus.

1977–1983 m. buvo Telšių katedros vikaras, vėliau – Skaudvilės ir Adakavo klebonas.

1990 m. paskirtas atkurtos Telšių kunigų seminarijos vicerektoriumi ir seminarijos dėstytoju. Nuo 1993 m. buvo Telšių kunigų seminarijos dvasios vadas, tais pačiais metais Popiežius jam suteikė monsinjoro titulą.

2000 m. gegužės 13 d. nominuotas vyskupu ir paskirtas Telšių vyskupu augziliaru. Vyskupu konsekruotas 2000 m. rugpjūčio 5 d.

1978–1984 m. jis buvo Tikinčiųjų teisėms ginti komiteto narys, nuo 1990 m. – Telšių vyskupijos kunigų tarybos narys, nuo 1994 m. – Telšių vyskupijos konsultorių kolegijos narys, nuo 1994 m. – Telšių ateitininkų dvasios vadas, nuo 2000 m. – Ateitininkų federacijos dvasios tėvas.

2002 m. sausio 5 d. popiežius Jonas Paulius II J. Kaunecką paskyrė Panevėžio vyskupu. Jo ingresas į Panevėžio katedrą vyko 2002 m. vasario 17 d. J. Kauneckas Panevėžio vyskupiją valdė 2002–2013 m.

2002–2005 m. buvo Lietuvos vyskupų konferencijos (LVK) Nuolatinės tarybos narys, 2002–2005 m. – LVK Pasauliečių apaštalavimo tarybos pirmininkas. 2011m.

Vyskupas Jonas Kauneckas XX a. 8–9 deš. Telšiuose. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

spalio 26 d. trejų metų kadencijai išrinktas „Iustitia et Pax“ komiteto pirmininku, 2014 m. spalio 29 d. perrinktas šioms pareigoms dar vienai kadencijai.

1970–1989 m. bendradarbiavo „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikoje“, pagrindiniuose leidiniuose „Alma Mater“, „Aušra“, „Dievas ir Tėvynė“, „Rūpintojėlis“, daugino ir platino katalikiško ir patriotinio turinio literatūrą, įsteigė pagrindinį laikraštį „Lietuvos ateitis“ (1978 m. Telšiuose, suredagavo 3 jo numerius). Studijuodamas Kauno kunigų seminarijoje organizavo nelegalios spaudos platinimą tarp seminarijos klierikų, 1971 m. rinko parašus Lietuvos Romos katalikų memorandumui, kuriame buvo reikalaujama tikėjimo laisvės Lietuvoje. 1978–1984 m. buvo Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto narys, sekretorius (jis su kitais bendraminčiais šį komitetą ir įkūrė).

(Nukelta į 46 p.)

1977–1989 m. parašė ir išsiuntinėjo sovietų valdžios įstaigoms 53 protestus dėl tikinčiųjų teisių pažeidimų. 1977–1989 m. buvo pagrindinės jaunimo organizacijos „Eucharistijos bičiuliai“ vadovas Telšių vyskupijoje.

1977–1984 m. Telšiuose platino rusišką pagrindinį leidinį „Chronika tekuščich sobytij“, o 1984–1989 m. – pagrindžio leidinius bei literatūrą Skaudvilėje. 1978–1989 m. vykdavo į misijines keliones pas Sibiro katalikus vokiečius.

Krekenavos bazilikos šventoriuje J. Kaunecko iniciatyva ir lėšomis pastatyta skulptūra kunigo ir vieno iš 1863–1864 m. sukilimo vadų Antano Mackevičiaus atminimui.

J. Kauneckas yra aktyvus blaivybės sąjūdžio dalyvis. Už blaivybę skatinančius pamokslus bei visuomeninę veiklą 2003 m. jis pelnė Nacionalinės žalingų įpročių prevencijos tarybos Vyskupo Motiejaus Valančiaus literatūrinio konkurso blaivybės tema laureato diplomą.

Nuo 2013 m. birželio 6 d. yra Panevėžio vyskupas emeritas, nuo 2022 m. – Telšių kunigų seminarijos dėstytojas.

Parašė atsiminimų knygą „Prieš visus vėjus“ (Vilnius, 2022).

Yra pelnęs daug aukštų apdovanojimų.

1998 m. už narsą, pasiaukojimą ir ištvermę, kovojant dėl tautos laisvės bei ginant žmogaus teises okupuotoje Lietuvoje jis apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžiumi.

2014 m. J. Kauneckui už pilietinę iniciatyvą valstybės stiprinimo labui įteiktas Lietuvos Respublikos Seimo įsteigtas Gabrielės Petkevičaitės Bitės atminimo medalis.

2005 m. jam suteiktas Telšių miesto garbės piliečio vardas, – 2008 m. – Pasvalio krašto garbės piliečio vardas, 2018 m. – Panevėžio rajono garbės piliečio vardas.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Jonas Kauneckas“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://inx.lv/JDXIJ>.
2. „Jonas Kauneckas“, *Lietuvos vyskupų konfederacija*: <https://inx.lv/JDXIn>.
3. „Jonas Kauneckas“, *Vikipedija. Laisvoji enciklopedija*: <https://inx.lv/JDXIz.uoma> malūna,

Kęstutis Kėvalas

Kęstutis Kėvalas – kunigas, teologijos mokslų daktaras (2008), devintasis Telšių vyskupas ordinaras, Kauno arkivyskupas metropolitas.

Gimė 1972 m. Kaune pamaldžių katalikų Antano Kėvalo (mirė 2016 m.) ir Irenos Mezginaitės-Kėvalienės (gimė 1942 m.) šeimoje, kurioje augo ir Kęstučio brolis Mykolas. Tų pačių metų birželio 10-ąją K. Kėvalas buvo pakrikštytas Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos bažnyčioje Kaune.

Mokėsi Šančių vidurinėje mokykloje ir Kauno 1-ojoje muzikos mokykloje. Baigęs vidurinę mokyklą, 1990–1992 m. studijavo Kauno technologijos universiteto Radioelektronikos fakultete.

1993 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją.

Gavęs Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus SJ siuntimą, 1997 m. išvyko žinių gilinti į Švč. Mergelės Marijos seminariją ir universitetą Baltimorėje (JAV). 2000 m. Baltimorėje baigė pagrindines teologijos studijas, įgijo teologijos bakalauro bei magistro laipsnius. Tų pačių metų birželio 29 d. Kaune jį į kunigus iššventino Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius.

2001 m. buvo paskirtas Kauno kunigų seminarijos parengiamojo kurso vadovu ir jaunimo pastoracijos kapelionu Kauno arkivyskupijos Jaunimo centre. 2002 ir 2007–2011 m. Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakultete Kaune dėstė bendrąją ir specialiąją moralinę teologijas, pastoracijos vadybą ir jaunimo sielovadą.

2001 m. tęsė studijas Šv. Marijos seminarijoje ir universitete Baltimorėje (JAV). Parašęs darbą „Catholic Social Teaching and Economical Development: A Case Study of Lithuania“ („Katalikų socialinis mokymas ir ekonominis vystymasis: Lietuvos situacija“) įgijo teologijos mokslo licenciato laipsnį.

Nuo 2002 m. vasario mėnesio Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakultete dėstė teologijos ir religijos studijų bakalauro studijų programų lankytojams bendrosios moralės teologijos, specialiosios moralės teologijos kursus, o studijuojantiems magistro programą – pastoracijos vadybos ir jaunimo sielovados kursus.

2003 m. rugsėjo mėnesį pradėjo doktorantū-

ros studijas Vytauto Didžiojo universitete ir buvo paskirtas Kauno kunigų seminarijos Parengiamojo kurso bei Jono Pauliaus II namų Šiluvoje vadovu.

2003–2007 m. dalyvavo Kauno arkivyskupijos II sinode kaip Jaunimo sielovados komisijos pirmininkas.

2005 m. paskirtas Kauno kunigų seminarijos dvasios tėvu.

2006 m. rugpjūčio mėnesį išvyko į JAV rašyti baigiamojo doktorato darbo ir kartu tarnauti kapelionu Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų kongregacijoje Putname (Konektikuto valstija).

Nuo 2007 m. rugsėjo tęsė darbą Vytauto Didžiojo universitete. Jo mokslinė domėjimosi sritis buvo katalikų socialinis mokymas, etika, laisvoji ekonomika.

2008 m. sausio 18 d. Vytauto Didžiojo universitete apgynė teologijos mokslų daktaro disertaciją tema „The Origins and Ends of the Free Economy as Portrayed in the Encyclical Letter Centesimus Annus“ („Laisvosios ekonomikos šaltiniai ir tikslai pagal encikliką Centesimus Annus“).

2009–2011 m. buvo Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto prodekanas.

2010 m. jam įteiktas Aktono instituto (JAV) Novako apdovanojimas už studijas gilinant sąsajas tarp moralės ir ekonomikos disciplinų bei laisvosios ekonomikos temos nagrinėjimą tarpdalykiniame kontekste.

2010–2012 m. ėjo „Marijos radijo“ Lietuvoje programų direktoriaus pareigas.

2012 m. rugsėjo 27 d. popiežius Benediktas XVI paskyrė K. Kėvalą tituliniu Abziri vyskupu ir Kauno arkivyskupijos augziliaru.

2012 m. lapkričio 24 d., Kristaus Visatos Valdovo iškilmių išvakarėse, jis Kristaus Prisikėlimo šventovėje Kaune, vadovaujant arkivyskupui Sigitui Tamkevičiui SJ, asistuojant arkivyskupui Luigi Bonazzi ir vyskupui Gintarui Grušui, dalyvaujant Lietuvos bei užsienio vyskupams, kunigams ir tikintiesiems buvo iššventintas į vyskopus, o tada Kauno arkivyskupo S. Tamkevičiaus dekretu paskirtas arkivyskupo generalvikaru.

2013 m. vasario 14 d. Lietuvos vyskupų konferencijos (LVK) plenariniame posėdyje išrinktas LVK Socialinių reikalų tarybos pirmininku, 2014 m. spalio 29 d. perrinktas į šias pareigas.

2018 m. sausio 15 d. išrinktas LVK Švietimo komisijos pirmininku, LVK Nuolatinės tarybos bei

Kauno arkivyskupas metropolitas Kęstutis Kėvalas 2020 m. Fotografė Silvija Knezekytė. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/JDXlm>

Visuomenės informavimo priemonių komisijos nariu.

2017 m. balandžio 20 d. popiežiaus Pranciškaus paskirtas Telšių vyskupijos koadjutoriumi. Tarnystę Telšių vyskupijoje pradėjo birželio 1 dieną.

Nuo 2017 m. rugsėjo 18 d. buvo Telšių vyskupas ordinaras.

(Nukelta į 48 p.)

Telšių Šv. Antano Paduviečio katedra. Danutės Ramonaitės-Mukienės nuotrauka

2017 m. birželio 26 d. už nuopelnus Kaunui ir Lietuvai Kauno miesto savivaldybės apdovanotas 2-ojo laipsnio Santakos garbės ženkle.

2019 m. birželio 19 d. minint Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimo 30-mečio sukaktį, už nuopelnus universitetui apdovanotas sidabro medaliu.

2019 m. gruodžio 6 d. Žemaitijos pirmojo paminėjimo istoriniuose šaltiniuose 800 metų jubiliejaus proga apdovanotas atminimo ženklu „Už nuopelnus Žemaitijai“.

2020 m. vasario 19 d. popiežius Pranciškus jį paskyrė Kauno arkivyskupu metropolitu.

2020 m. birželio 24 d. sutikimo iškilmės įvykyje Kauno arkikatedroje bazilikoje švenčiant Kauno arkivyskupijos dangiškojo globėjo Šv. Jono Krikštytojo Gimimą, o 2020 m. spalio 22 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje švenčiant šv. Jono Pauliaus II liturginę šventę, jam buvo uždėtas metropolito palijus.

2020 m. gruodžio 3 d. arkivyskupui suteiktas Telšių miesto Garbės piliečio vardas.

2021 m. birželio 24 d. švenčiant Kauno arkivyskupijos dieną, K. Kėvalui nuo Žemaičių krašto žmonių įteiktas vyskupo Motiejaus Valančiaus atminimo medalis „Motiejus Valančius 1801–1875“.

2021 m. liepos 6-ąją, Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną, arkivyskupas už ypatingus nuopelnus Lietuvai ir Kaunui, uolų, sąžiningą ir pasiaukojamą sielovados darbą ir aktyvią visuomeninę veiklą apdovanotas Kauno miesto 1-ojo laipsnio Santakos garbės ženklu.

2022 m. balandžio 28 d. iškilmingame Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Senato posėdyje jam VDU 100-mečio proga įteiktas aukso medalis.

2024 m. lapkričio mėnesį K. Kėvalas išrinktas LVK Socialinių reikalų tarybos pirmininku, Visuomenės informavimo priemonių komisijos bei Švietimo komisijos nariu.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Kęstutis Kėvalas“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://inx.lv/JDXIX>.
2. „Kęstutis Kėvalas“, *Vikipedija. Laisvoji enciklopedija*: <https://inx.lv/JDXIK>.
3. „Kęstutis Kėvalas“, *Kauno arkivyskupija*: <https://inx.lv/JDXIm>.

Vyskupas Genadijus Linas Vodopjanovas OFM. 2012 m. balandžio 14 d. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/JDXXL>

Genadijus Linas Vodopjanovas OFM

Genadijus Linas Vodopjanovas – katalikų kunigas, Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šventojo Kazimiero provincijos brolis pranciškonas, buvęs Telšių vyskupas augziliaras, dabar – Panevėžio vyskupijos vyskupas ordinaras.

Gimė 1973 m. birželio 8 d. Neringos mieste. Ten baigė vidurinę mokyklą ir, nutaręs tapti vienuoliu, įstojo į Mažesniųjų brolių vienuolyną Kretingoje. Nuo 1992 iki 1993 m. atliko noviciatą Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šventojo Kazimiero provincijos Kennebunk Šv. Antano vienuolyne Maine (JAV). Pirmuosius pranciškonų įžadus davė 1993 m. birželio 4 d.

Nuo 1993 iki 1995 m. studijuodamas Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos fakultete mokėsi

Kauno kunigų seminarijoje. Nuo 1995 iki 2000 m. žinias gilino Italijoje – Veronos Studio teologico „S. Bernardino“ prie popiežiškojo universiteto „Antoniano“. Čia jam 2000 m. gegužės 26 d. suteiktas teologijos bakalauro laipsnis.

1996 m. rugpjūčio 15 d. davė amžinuosius įžadus, pasirinko vienuolišką Lino vardą.

2000 m. liepos 15 d. buvo išventintas į kunigus. Inkardinuotas Mažesniųjų Brolių Lietuvos Šventojo Kazimiero provincijoje. Tais pačiais metais pradėjo dirbti Kretingos parapijos vikaru. 2001–2004m. buvo Kretingos Viešpaties Apreiškimo vienuolyno Gvardijonas, 2003–2004 m. – Kretingos parapijos klebonas, 2004–2007 m. – Šiaulių Kryžių Kalno vienuolyno Gvardijonas, o 2007–2010 metais – Noviciato magistras.

2007 m. išrinktas Lietuvos Mažesniųjų brolių Šventojo Kazimiero Provincijos viceministru 2007–2013 m. kadencijai.

Nuo 2010 m. vėl ėjo Kretingos parapijos klebono pareigas.

Telšių vyskupui Jonui Borutai paprašius, 2012m. vasario 11 d. popiežius Benediktas XVI brolių Liną paskyrė Telšių vyskupo pagalbininku (vyskupijos vyskupu augziliaru), suteikdamas jam Quizos vyskupo titulą.

2012 m. balandžio 14 d., Dievo Gailestingumo šventės išvakarėse, Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčioje Genadijus Linas Vodopjanovas buvo išventintas į vyskupus ir

paskirtas eiti Telšių vyskupo generalvikaro pareigas.

2014 m. spalio 27 d. jis pašventino SGD laivą-saugyklą „Independence“ ir jo krantinę Klaipėdoje.

2014 m. spalio 28 d. išrinktas Lietuvos vyskupų konferencijos (LVK) Vienuolijų reikalų komisijos pirmininku, 2015 m. – vyskupu, atsakingu už aplinkos apsaugos klausimus.

2015 m. G. L. Vodopjanovui už blaivybės puoselėjimą suteiktas Vyskupo Motiejaus Valančiaus konkurso Laureato vardas ir garbės diplomatas.

2016 m. gegužės 20 d. G. L. Vodopjanovas paskirtas Panevėžio vyskupu.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Linus Vodopjanovas“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://inx.lv/JDXX1>.
2. „Genadijus Linas Vodopjanovas“, *Lietuvos vyskupų konferencija*: <https://inx.lv/JDXX7>
3. „Genadijus Linas Vodopjanovas“, *Vikipedija. Laisvoji enciklopedija*: <https://inx.lv/JDXXL>

Interneto svetainės „Žemaičių žemė“ www.zemaituzeme.lt „Personalijų“ skyriuje anksčiau paskeltus tekstus apie kitus du Telšių vyskopus skaitykite:

- Jonas Algimantas Boruta SJ: <https://inx.lv/JDXX2>.
- Algirdas Jurevičius: <https://inx.lv/JDXXf>.

Telšių vyskupijos kurija. Danutės Ramonaitės-Mukienės nuotrauka